

Z a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 30. Zettortdeenâ 27tâ Jubli 1850.

Dwertons, jeb blehdneekam blehdneeka = alga.

Amerikâ preeksch kahdeem 40 gaddeem bija kahds Spanieru kohpmannis pee Missauri-uppes nomettees dsihwoht, kur tobrihd kahda nikna un laupiga tauta no wezzu Indijaneru flakkas dsihwoja. Seewu no Indijaneru meitahm apnehmis, dsihwoja winsch tur kâ wihrs; jo tam bija ne galwas-nauda, neds zittas kahdas nodohschanas jamakfa, tadeht, ka winsch teem laupitajeem wiffâs weetâs labs paligs bija, pratta laupiht un pohstiht tik labbal, kâ tee Indijaneri, un par to tee winnam wehl peenahkamo dakku no katras laupischanas atmetta. Es falku, us tahdu wihsi winsch tur dsihwoja kâ wihrs. Bet kahds darbs tahda alga. Weenreis teem us laupischanu iseedameem tappa winsch no Amerikanereem fagrahbtis un pafahrts. Wiffu wiinna mantu — un winnam bija leela manta, ko zaur laupischanu sagahdajees — tee arri panehma, un to atraitni ar winnas weenigo dehlu istrerza pa pasauli. Schi pa mescheem un klaijumeem aplahrt kuldamahs fatikkahs ar kahdu bebra-kehreju no Kanadas gabbala, seemel-Amerikâ, tas scho par feewu peenehma un mahzija sawam jaunam padehlam Calenderu un Sprantschu wallodu. Labs patehws. Kahdus gaddus pehz tam nomirra ta feewa, un tas Kanadas bebra-kehreis Europeris buhdams, to Amerikanera-mescha-dsihwoschanu apnizzis, greesahs atpakkat us Kanadu, kur Europeri bija nomettuschees dsihwoht, un nehma arri sawu padehlu lihds, jo winsch to tohti bija eemihlejis. Bet ko mans padehls! tas proht miblestibu atmakkah; labbu laiku us zella neraudsiis, welk schis patehwan tã pa peeri, ka tam ohtru reis wairs ne waijãdseja; panehmis tad wiinna sirgu un plinti, un

skreij aulekschus atpakkat us meschu pee sawas mahtes-tautas — pee Indijanereem, un paleet tur teem pee andeleschanas par preekschrunnataju jeb tulku starp teem balteem jeb Europeereem. Bet tas puissis bija pahrlaekam nemeerigs; un tadeht kâ winsch ne warreja daudf weenã gabbalã un pee weena darba nostahtees, nosauza tee mescha-zilweki wiinnu par Dwerton.

Bet mans Dwertons zaur sawu weenadigu aplahrt kulschanohs bija ismahzijeos ne ween grahbt un krahpt, un plehst un ehst; bet arri laust un raut un schnaugt un kaut, un dsinna to ammatu tik stipri, ka seemel-Amerikaneru brihw-walsts-waldischana us wiinna galwu leelu naudtu isfohlja. Bet schi smakka tam arri eestrehja pee laika nahsis; un ka lapfa pulwera-smakku sa-ohduse ne nahf pee ehdmanna kahrt, lai tu wiinnu nositt, un tik pa krubmeem aplahrt ween tekka; tã arri Dwertons fargajahs no tahs pusses zil warredams, un blehdim arri ilgu laiku tas brangi isdewahs. Winsch nowilkahs wairak us wakkara pussi starp tahm Indijaneru-ziltim, kur winsch wehl swesch bija, un rahwahs un kawahs tur atkal, ko naggi neffa. Bet kad nu winsch arri tur zaur sawu laupischanu un flepkawibu bija pasihstams palizzis, ne spehja arri tur tee leelee meschi un allas wiinnu wairs flehpt, un winnam, woi gribbeja, woi ne gribbeja, bija jaraug sprukt zittã gabbalã. Winsch wilkãhs probjam us jo fittaku pussi us widdus-Ameriku, un apmettahs Mexikas-gabbalã. Wihrs nu tã wehl jo warrens palikka, jo wehl daschi tahdi meisteri bija ar to kohpã samettuschees un wiinnu par sawu preekschneeku eezehluschi, un tee nu dohmaja tã paslehpti palikt, un fahka wehl jo drohschaki lausihht un un dauasihht, un tik negantigi dsihwoht, ka, kur ween wiinn

gahja, tur pakkat ne kas zits ne palikka, ka breefmas un leesmas, un gaudas un raudas, un affins-pehdas un nahwes-behdas. Wifs tas semmes-gabbals par to nemeerigs palikka, un atkal leelu mafsu us winna galwu isfohlja. Un ta nu tam nelaimigam fahntnerim ne kur ne kahda paglahbfchanahs-weeta wairs ne bija, un tam wezzam fakkamam wahrdam palikka pateefiba, "kur grehks eet pa preekschu, tur fehdbiba welkajs pakkat." Amerikaneri faweh-rejahs winnam ahdu dsihwam no galwas no-raut, kad tik winnu rohka dabbutu; Entenderi nospreeda winnu pakahrt, un Meksikaneri farunnajahs winnu us Indijanera-staipeschanasbenki mohziht u. t. j. pr. Tahda buhschanâ fanehmahs Dwertons kahdu laiku pagallam paslehptees, un riktigi divi gaddus winsch arri tik fleppen noturrejahs, ka no winna ne tschipt, ne tschapt ne dsirdeja. Bet tas gaddijahs kahda deenâ, kad kahds Indijaneru trahzis no karaa atpakkat jahdams kahdu staltu jahntneeku panahza, un kad tee no nejauschu winnam tik turwu peetappa, ka warreja apluhloht, pasinna tee to tuhda par to flepkawu Dwertonu, un taifijahs winnu fakert.

Dwertons jahja brangu stipru sirgu; bet winnam par nelaimi tas semmes-gabbals bija nejauki bedrains un nelihdsens, un tadeht winsch ne warreja faweem pakkatdsinnejeem no azzim isbehgt. Weidsoht winsch atsneedsa smukku preefchu-meschu, kas lihdsens bija; un kad winsch to wehl sinnaja, ka ais ta mescha dauds juhdsu leels un lihdsens kalna-gabbals buhs, zerreja winsch scho reis wehl isglahbtees. Un kad winna sirgs jo leelaks un stipraks bija ne ka teem pakkatdsinnejeem, warreja winsch tai mescha eetappis pa to lihdsenumu teem ta isbehgt, ka pehz wairs ne redseht ne redseja. So tee dsinneji fleegdami winnam pakkat sfrehja, jo winsch paspehra sawam puttainam sirgam ar peescheem fahnis, kas zaur to tihri no ahdas ahra lehbdams ka sibbins zaur tahm preedehm schahwahs. Bet tik ka winsch zaur tahm preedehm zauri bija, eeraudsija winsch breefmigi pahrbihdamees, ka winnam preekscha tahda

neganta grawa stahw, kas 25 pehdas platta un 200 pehdas dsikka, un kurras mallas wifszaur spizzi un affi afmini ween bija. Melaimigs grehzineeks! Ko lai winsch te nu darra? Sirgs ne gribbeja tur pahri lehkt un to dsinneju balfs nahza ik azzumirlli jo tuwak!

Pascha ta besdibbina-malla bija leels isdohbeis balkis, ko warr buht kahds tur bija atweddis, gribbedams laipu par to grawu pahrtai-fiht. Pee scha nokahpa Dwertons no sawa sirga semme, peewedda to pre paschas grawas-mallas un bakstija to tik ilgi ar nasi, kamehr tas nobbaga lohps wairs ne warreja isturreht, un lehza; bet no tahs aplamas sfreeschanas jaw dikti peekuffis, ne spehja tas ar wiffahm kahjahm, bet tiklai ar kruhtihm to ohtru krasu atsneegt, un krittâ no weena spizza afmina us ohtru, kamehr sadraggahds dibbini nowehlahs. Kad tas behglis pats ta balka dohbumâ eelihde, un zerreja tur preeksch saweem nahwigeem eenaidneekem paslehptees; bet winsch peewillahs; jo tee pakkatstrehjeji no tahm preedehm ahra sfreedami bija to redsejuschi tai dohbumâ eelishscham, un pehz masa brihtina bija tee wiffi apkahrt to balki. So nu drohschi sawas rohkas tizzedami, gribbeja tee winnam daschas nahwes-isbailes, un ilgâs un gruhtas nahwes-mohkas likt iszeest, un tadeht tee likkajs, ka tee ne buht ne sinnatu, kur winsch buhtu, un weens eesauzahs: "Winsch buhs pahr pahrlahzis, ta ta lehzeens, ka lehzeens! Nu deen, te panterim ko lehkt! — Woi mehs atpakkat eefim, jeb schè pat duffesim?" Wiffi atteiza, ka tee schè pat kahdu brihtinu gribboht atduffetees, un sahka zits ais zitta runnah. Weens sweh-rejahs, ja winsch Dwertonu rohka dabbutu, ta winsch to pamasihnam pee ugguns dsihwu iszeptu. Dhtrs teiza, ka winsch to ar farkan nodeggufschu dselsi wifsapkahrt lihds kaulam nodedsinatu; zits atkal zittadas mohkas stahstija, kas tam nabbagam nelaimigam blehdim breefmigas isbailes zesdamam bija jaklaufahs.

"Winna galwa irr fints dalderus wehrta!" eesauzahs zits un pasmejhahs. "Gan mehs tohs sawa laika dabbusim," atteiza atkal zits;

bet kad mehš tē nu tā labbi kōhpā effam un gribbam atduffetees, tad lai jel ugguni fakuram. Redš, schē pat pee ta klutſcha.

Dwertons nu redseja gan, ka winnam nu gals buhs klah̄t. Bailigs un ismiſſis wiſch appaſch ta klutſcha apfah̄rt ſtattijah̄s, un redseja ſawus eenaidneekus kà breefsmigus swehrus tam wiſapfah̄rt ſtahwam, ar nahwigeem eerohſcheem reh̄kà, kas tā pehz wilzena bija gattawi, ka, ja wiſch jel pirſtu pakuſtinatu, tuhdāk us weetas winnu noſiſtu. Wiſch nu nomannija gan, ka bija teem eenaidneekem ſinnams, un ka tee ar tahm breefsmigahm mohlahm winnu tiklai ſpih̄dſinaja, un par winnu dwehfeles iſbailehm preezajah̄s. Sebſchu Dwertons bija tas pehdigais bleh̄dis, tatschu wiſch tur klah̄t bija neganti duhſchigs, jo wiſch bija no mahtes puſſes Indijaneriſ, un kurei irr wehl jo naigi ſawus eenaidneekus apmah̄niht, ne kà ſchee! Tadeht wiſch apnehmah̄s kluffi fadefſinatees, un tā wiſſu ſawu dſinneju un eenaidneeku luſtigu ſtattifchanohs us winna nahwes-mohlahm isnih̄zinah̄t. To bes bailehm un ar preezigu waigu mirt, irr Indijaneru leelakais goh̄ds, un taiſ wiſſu-leelakàs mohzibàs til retti kah̄ds meſcha-zilweks leekahs to manniht, ka wiſch meefigas mohkàs zeefch.

Ah̄tri tas balkis bija ar ſauſeem ſarreem un lappahm apkrauts. Ugguns nu tappa peelikts klah̄t, un tee eenaidneeki ſtahweja kluffi apfah̄rt to ugguni, un tahs leesmas ſchahwahs ruhdamas ween us augſchu, un apnehma Dwertonu jaw wiſapfah̄rt. Bet ſchis pa dauds us ſawu ſtiprumu un duhſchu bija palaidees, jo wiſch ne bija tihrs Indijaneriſ, bet arri Europeru affiniſ winna dſih̄ſlēs bija, kam no nahwes irr bail; tadeht til ka ugguns winna drehbes ſah̄ka aiſnemt, ne ſpeh̄ja wiſch wair̄s ilgak noturretees, leh̄za no ta ugguns-widdus ah̄rã, un ſtreh̄ja diwi reiſ pa to rinki apfah̄rt, kur winna mohzitari wiſapfah̄rt ſtahweja. Tee to redſedami palikka kà ſahl̄s-ſtabbi, un ne weens eeroh̄zis pret winna ne pazehlah̄s. Tad wiſch us nah̄wi nn dſih̄wibu gattaw̄s ſtreh̄ja ar joh̄ni zaur ſaweem mohzitariem zaur, un leh̄za

ar wiſſu warru par to beſdibbina-grawu pah̄r. Un kas par brih̄numu wair̄ak ne ka diwi pehdas wiſch us oh̄tru kraſtu usleh̄za. Tã ta leh̄zeens, kà leh̄zeens! Nu deen, tē buhtu panterim kō leh̄kt! Redš, kō zilweks nahwes-breeſmàs ne paſpeh̄j! Tas meſcha-zilweku-trah̄zis to redſedams ſah̄ka brih̄nodamees breh̄kt un kleeht, un dohmaht, nu winnu uppuris pagallam. Bet Dwertons no ta leh̄zena un nahwigahm breeſmahm nu arr' tā bija peekuffis, ka ne ſpeh̄ja wair̄s re us kah̄jahm ſtahweht, wiſch krittã augſchpehd appaſſat un ritteja tai breeſmigã beſdibbini eefſchã. Winna eenaidneeki nomettahs us wehderu un ſtattijahs winnam paſſat tai beſgalla aiſã eefſchã til ilgi, kamehr teem wiſſeem ſah̄ka galwas ſturbt (reibt), un tee redseja to no weena ſpizã atmina us oh̄tru krihtam, kamehr beidſoht to tumſiba preeſch winnu azzim apſedſa.

Wiſſus tiſchus greh̄zineekus, kaut gan ilgi tauwa Deews; Tatschu, ja lihd̄s paſcham gallam kawejahs tee atgreetees, Un itt tiſcham breeſmigi greh̄to, kamehr muh̄ſch teem beidſahs. — Tah̄dus neween laizigs ſoh̄ds, bet arr' muh̄ſchigs ſagrãh̄t ſteidſahs.

G. Dunsberg.

• Mihli Uwiſchu laſſitaji!

No fir̄ds wehleju jums wiſſeem Deewa ſchehlaſtibu, preeku un weſſelibu. Jums mihteem ſtohlmeiſtereem ſchē to ſinnu doh̄du, ka man iſgah̄juſchu ſeemu 50 ſtoh̄las- un 74 pah̄taru-beh̄rni bija. No pah̄taru beh̄rneem 65 labbi laſſitaji, meldinu dſeedataji un retti rakſtitaji un reh̄klinataji bija. No Kreewu ſemmes atkal diwi jaurek̄li atnah̄ze, kas ſchē dah̄rſa un laulu kōhpſchanu mah̄zahs un brih̄wſtundàs rakſtiht, reh̄klinah̄t un muſih̄ki. Abbi paſemmigi un geh̄da ſeh̄ni. Winni aiſ Moskawas pee Wolga uppes dſimmuſchi, Kreewiſti jaw labbi mah̄zi-juſchees; 4tã Merz deenã Dſerwē atbrauze. Deews lai ſwehti un dohd̄ labbu winnu mah̄zibai! Deews lai nah̄l paligã pee ſchi gruh̄ta darba! —

Man̄s deh̄ls Kah̄rlis 16tã Mei us diſchu Zremelawas ſtoh̄lu aiſgah̄je. Tur winnam labbi eihoht, jo ſtohlmeiſtari un ſtoh̄las jaunek̄li eſſoht mih̄ligi un laiſ kà ſaldi ſapni aiſeihoht wiſſu labbu mah̄zotees. Deewa ſchehlaſtiba lai pa-

leel par Ermelawas flohlu! Deews lai eepreezina flohlas Inspektora lungu un winna paligus! Lai Deews atmakfa Kursemmes zeenigeem kungeem, kas ar laipnibu un mihfu prahtu par arraju labklahschanu gabda.

Debbešs brauzamu deenu muhsu wezs mahzitajs altara preekšā no muhsu zeeniga dsimtslunga, kas no fawas jaunakas prehlenites štaistu selta krusu ar lehdem nehme, ko muhsu gohdahs semmes Tehws un Keisers Wolteram par ilgu gaddu ustizzigu draudses aplohpschanu un kristigu pamahzifchanu bija schehligā prahtā suhtijis, dabbuja. Sirmgalwis raudaja un teize, ka tahdu gohdu weens pats ne pelnoht, bet arri Zirawas zeenigam lungam un wiffai schi basnigas draudsei tas noteekohht; luhdse Deewu par muhsu augstu semmes Tehwu un Keiseru, tam wiffu labbu pateizigi wehledams.

Slawehts Deews, pee mums lohšchi seenu fawahke. Rudsi un waffareja wiffur labbi stahw. Mei mehnesi bij leels leetus un bahrgs pehrkohns, ir gabbalōs krusa usnahze Taggad bijuse Rabille tahda krusa, ka ar raguhm warrejufchi braukt. Ir us Kazdangu un Drohgu leels leetus ar krusu bijis; tomehr Deews no leelas šahdes pasargajis. — Wehrgallōs 2 mahjas ar ugguni nodegguschas. Mei mehnesi Piltene, Remte un Preekule zaur pehrkohnu uggungrehtki bijufchi. Pee mums Zirawā schahni eespehre, bet alminu ehla ar dakstinu juntu lahwahs apglahbt. Taggad mums pehz 2 faufahm neddelahm mihligs leetus dahrsus un waffareju atspirdsina. Deewa schehlastiba irr gan leela, kad mehs tik arween buhtum pateizigi.

Mihli flohmeisteri, luhdsamees arri no Tums kahdas ihfas sinnas muhsu Awises no katra dsihwofchanas; tas sabedrohs, pamahzihs un eepreezinahs wiffus, tad weenā balsi warrefim slaweht: Kungs, tawa schehlastiba irr ne-isteizama! Dserwē, tai 12tā Juhli 1850.

A. Bergmann.

Teefas fluddinaschanas.

No Krohna Behrsmuischas pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas taisnas prassi chanas pee tabs atstahstas mantas ta nouirruscha Behrsmuischas saimneka Diezmann Gerta, usāzinati, lihds 2tru Septemker f. g. ar saw. hm prassichanahm un peerahdischanahm schein peeteiktees, jo wehlah neweenu wairs ne klausibs. Sipelesmuischā, tai 21mā Juhli 1850. 3
(Nr. 934.) Preehdetajs F. Wardik.

Teefas srihweris Freymann.

Wiffi pee Behrebekkes un Debbeles mahzitaju muischahm peederrigi, ahropse pagasta dshwodami pagasta lohzeeki no wibrifku un seewifschu kahrtas tohp zaur scho usāzinati, dehl winnu peerakstischanas pee demittas walst-dwehsele-rewifiones wišwehlah lihds 15 to August f. g. paschi pee schibs pagasta teefas peeteiktees un sawu panilijās šaitlu usdoht, ar to pamahzifchanu, ka wiffus, kas lihds peeminnetai deenai ne buhs peeteikuschees, tā suddufawus uskattihš un no rewifiones-rulka iedsehšibs, un kad tohs pehz uscees, tohs wainigš pehz likumeem zeeki strahpehs. Behrebekkes pagasta teefa, tai 8tā Juhli 1850. 1

(L. S.) Unš Buschmann, pagasta wezz.
(Nr. 138.) Teefas srihweris Bruhm.

Wiffi pee Krohna Ruzzawas, Erentes, Meirischkeem, Katschkeem, Popenhoff, Budendickhoff, pee Ruzzawas meschakunga un mahzitaja un pee Palangas mahzitaja muischas peederrigi pagasta lohzeeki tohp zaur scho usāzinati, dehl winnu peerakstischanas pee gtas dwehsele-rewifiones, ja winni ne grihb tai likums nospresstā strahpe krist, wišwehlah lihds schi mehnescha beidsamai deenai schein peeteiktees un fawas rewifiones-simes prettim nemt. Ruzzawas pagasta teefa, tai 3schā Juhli 1850. 1

(Nr. 418.) ††† Faure Kristapp, pagasta wezz.
Holzberg, pagasta teefas srihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Jaunpilles gabda-tirgus tohp ik gabda tai 12tā August turrehts; bet ja schai deenā sestdeena jeb fwehtdeena eekriht, tad to tirgu tai pirmdeenā pehz tam turrehts.

Zaur scho tohp sinnamu darrihts, ka Wezz-Swahredes Zehkaba-tirgu scho gadd ne 5tā August, bet 7tā August turrehts. 1

Muischas waldischana.

W i s s d r i k k e h t.

No juhrmassas-gubernias augstas waldischanas pufes: Zensora weetā: Dr. M. G. von Pauker.